

BABS

Beratungsstelle für
ausländische Beschäftigte
in Sachsen

**Práce načerno tě může
přijít draho!**

CS

**TVOJE PRÁCE.
TVOJE PRÁVA.**

Beratung

Doradztwo

Poradenství

Counselling

Consiliere

Tanácsadás

Znaky, které mohou prokazovat práci načerno:

- Bez pracovní smlouvy nebo na základě smlouvy o sjednané práci načerno – POZOR = SMLOUVA NEÚČINNÁ!!!
- Výplata v hotovosti; bez vydaného výplatního lístku / výplatní pásky
- Nedostal/-a jsi průkaz pojištěnce od zdravotní pojišťovny
- Nemáš číslo sociálního pojištění a popř. ani daňové číslo

Důsledky práce načerno a nelegálního zaměstnávání pro zaměstnance a osoby zdánlivě samostatně výdělečně činné:

- Není odváděno pojistné na zdravotní a nemocenské pojištění = v případě nemoci nejsi pojištěn/-a!
- Není odváděno pojistné na sociální zabezpečení (důchodové pojištění a pojištění pro případ nezaměstnanosti) = nezískáš nárok na podporu v nezaměstnanosti, sociální dávky, a v budoucnosti budeš mít jen nízký nebo dokonce žádný důchod!
- Mzdy nebo honoráře nejsou zdaněny = daňový únik = hrozba trestního řízení!
- Nemáš možnost prosazovat vůči zaměstnavateli, resp. objednateli/zadavateli svá práva!

Práce načerno a nelegální zaměstnávání: Co je práce načerno?

Práce načerno (Schwarzarbeit) se vyznačuje tím, že práce je vykonávána za úplatu, aniž by byla přihlášena na příslušných úřadech nebo pojišťovnách.

Odměna je vyplácena zpravidla v hotovosti na ruku a neexistuje potvrzení nebo jiná forma dokladu, jehož prostřednictvím by se dala odvedená činnost prokázat. Zaměstnavateli tím vzniknou domnělé výhody, neboť ušetří na daních a pojistném na sociální pojištění a zároveň nikdo nekontroluje, jestli dodržuje platné pracovněprávní předpisy. Pracovník či pracovnice pracující načerno zase dostane mzdu ihned a bez srážek daně. Avšak obě strany tím podstupují značné riziko! Práce načerno je nelegální a je považována přinejmenším za přestupek, v řadě případů dokonce za trestný čin. Kromě toho nedochází k uzavření platné pracovní smlouvy, takže zaměstnavatel ani zaměstnanec pracující načerno nemohou vůči druhé straně uplatnit jakékoliv právní nároky.

Příklad: Když zaměstnavatel zaměstnanci pracujícímu načerno nevyplatí po odvedené práci sjednanou mzdu, nemůže ji zaměstnanec pracující načerno vymáhat právními prostředky. Anebo nemá možnost vůči zaměstnavateli prosadit, aby přijal opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Práce načerno však přináší nevýhody také zaměstnavateli, který např. nemůže požadovat po pracovníkovi zaměstnaném načerno úhradu škody způsobené při výkonu práce. 1. srpna 2004 nabyl v Německu platnost a účinnost zákon o boji proti práci načerno a nelegálnímu zaměstnávání (SchwarzArbG). Pod pojmem „práce načerno“ (Schwarzarbeit) se rozumí výkon činnosti, při němž zároveň dochází k porušování platného práva. Může se jednat o:

- porušení daňového práva – krácení daně
- porušování práva sociálního pojištění
- nedodržení oznamovací/ohlašovací povinnosti vůči úřadům a nositelům sociálního pojištění
- neohlášenou živnost nebo
- chybějící registraci v řemeslnickém rejstříku (Handwerksrolle).

Pro shora uvedená zákonná ustanovení týkající se práce načerno existují určitá omezení (§ 1 odst. 3 SchwarzArbG). Služby poskytnuté nebo díla zhotovená pro rodinné příslušníky, z laskavosti, pro sousedy nebo v rámci svépomoci se nepovažují za práci načerno a tudíž nejsou nelegální, pokud nejsou jako činnost vykonávány trvale a za účelem dosažení zisku. Pokud je za činnost poskytnuta jen malá odměna, považuje zákonodárce podmínku absence účelu dosažení zisku za splněnou. Pokud tedy vykonáš pro rodinné příslušníky, kamarády, sousedy nebo kolegy dobrovolně určité práce, aniž bys za to očekával/-a odměnu, a pokud ti i přesto z vděčnosti zaplatí malou odměnu, tak se nejedná o práci načerno. Neexistuje žádná hranice stanovující, o jak vysokou odměnu se může jednat. Ovšem obecně lze říct, že finanční odměna, která je výrazně nižší než ekonomická hodnota odvedené práce, mluví spíše proti záměru dosáhnout zisk a proto nespadá pod pojem práce načerno.

Švarcsystém jakožto zvláštní forma práce načerno

O tzv. švarcsystém se jedná v případě, pokud někdo sice podle smlouvy, na níž je vztah formálně založen, samostatně poskytuje služby nebo zhotovuje dílo pro zadavatele/odběratele, jímž je cizí podnikatelský subjekt, ale ve skutečnosti vykonává nesamostatnou činnost v pracovním poměru. Mnozí příslušníci svobodných povolání nebo osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) jsou ve skutečnosti „zdánlivě“ samostatně činné osoby, aniž by si to uvědomovali. Může to pro ně mít právní a navíc i drahé následky. Pokud příslušné orgány zjistí, že se u tebou vykonávané práce jedná o švarcsystém, budeš dodatečně klasifikován/a jako zaměstnanec/zaměstnankyně. Tvůj objednatel/zadavatel bude muset se zpětnou platností uhradit veškeré pojistné na sociální pojištění a daň ze mzdy, zatímco ty budeš muset doplatit

svůj podíl na pojistném na sociální pojištění (maximálně za poslední tři měsíce). Může se také stát, že ti bude uložena pokuta. Vašemu objednateli dokonce hrozí velmi vysoká pokuta. OSVČ jsou svým vlastním šéfem a na rozdíl od zaměstnanců nedostávají žádné pokyny, jsou odměňovány za zhotovení určitého díla, nikoliv za odpracovanou dobu. Cenu jimi zhotoveného díla sjednávají se svými objednateli, samy rozhodují o tom, kdy půjdou na dovolenou a od objednatele/zadavatele nedostávají ani příplatek na dovolenou, ani náhradu mzdy v případě nemoci. OSVČ musí vystavovat faktury, mají vlastní provozovnu, musí si samy kupovat nářadí nebo pracovní materiál a zajišťují také přepravu. Máte-li podezření, že by se u tebou vykonávané práce mohlo eventuelně jednat o švarcsystém, nebo pokud si nejsi jist/-a, měl/-a by ses obrátit na poradnu!

Více informací na dané téma najdete na:

www.existenzgruender.de

www.fuer-gruender.de

Úrazové pojištění zaměstnanců v případě práce načerno

Podle § 2 odst. 1 bod č. 1 sociálního zákoníku SRN, kniha VII (SGB VII) jsou zaměstnanci úrazově pojištěni v zákonném úrazovém pojištění zaměstnanců. Platí to také v případě, když zaměstnanec vykonává práci načerno ve shora uvedeném smyslu. Ovšem práce načerno převážně není vykonávána v rámci závislého zaměstnání. Ve výrazné většině případů se u pracovníků pracujících načerno nejedná o zaměstnance zadavatele/objectnatele, nýbrž o osoby, které pro něj vykonávají činnost na základě smlouvy o dílo či smlouvy o poskytování služeb. Na práci načerno formou výkonu samostatné výdělečné činnosti se ochrana vyplývající ze zákonného úrazového

pojištění zaměstnanců zpravidla nevztahuje. Profesní sdružení, která se s prací načerno nejčastěji potýkají, zejména profesní sdružení stavebnictví BG BAU, pojišťují OSVČ, resp. podnikatele – fyzické osoby pro případ pracovních úrazů a nemocí z povolání jen na jejich žádost.

Práce načerno při současném pobírání základní dávky sociálního zabezpečení, tzv. Grundsicherungsgeld (dříve Bürgergeld): Podvodné získání sociálních dávek

Kdo pobírá tzv. Grundsicherungsgeld (dříve Bürgergeld), tedy základní dávku sociálního zabezpečení, a zároveň pracuje načerno, dopouští se podvodného čerpání dávek. Příjemci této dávky hrozí v případě práce načerno trest pro podvodné čerpání dávek, neboť u „Grundsicherungsgeld“ se jedná o sociální dávku, jež má zajistit pokrytí základních potřeb osob, jejichž vlastní příjem na to není dostatečně vysoký. Příjemci této dávky jsou proto povinni oznámit příslušnému středisku na podporu zaměstnanosti (Jobcenter) veškeré příjmy. Kdo pracuje načerno a zamlčí s tím související příjmy, aby mohl čerpat sociální podporu, dopouští se trestného činu, za který mu podle § 263 trestního zákoníku SRN (StGB) hrozí peněžitý trest nebo trest odnětí svobody až do výše pěti let. Kromě toho musí příjemce zpravidla počítat se zastavením výplaty dávky nebo snížením její výše. Načerno nepracují jen nezaměstnaní nebo OSVČ. Také řada zaměstnanců pracuje načerno nad rámec své legální činnosti, aby si něco přivydělali. Pokud se však zaměstnavatel dozví o nelegální práci svého zaměstnance, může to založit důvod pro okamžité zrušení pracovního poměru se zaměstnancem, například když zaměstnanec pracuje načerno pro konkurenta zaměstnavatele.

Nelegální zaměstnávání

Pod pojmem nelegální zaměstnávání (illegale Beschäftigung) se rozumí:

- zaměstnávání cizinců bez potřebného povolení k pobytu a pracovního povolení a zaměstnávání cizinců za nepříznivějších pracovních podmínek, než jsou podmínky obdobných německých zaměstnanců (nelegální zaměstnávání cizinců)

 Upozornění: Od 28. srpna 2007 potřebují také samostatně výdělečně činní státní příslušníci třetích zemí (země mimo EU/EHP) povolení k pobytu, které je opravňuje k výkonu samostatné výdělečné činnosti.

- zaměstnávání pracovníků, aniž by byli odměňováni minimální mzdou v souladu s ustanoveními zákona o minimální mzdě (MiLoG), zákona o vysílání pracovníků (AEntG) nebo zákona o dočasném přidělování zaměstnanců k výkonu práce k jinému zaměstnavateli (AÜG) anebo aniž by byly dodrženy minimální podmínky podle zákona o vysílání pracovníků (např. dovolená, odvádění příspěvků na dovolenou do fondu dovolených);
- nelegální přenechávání zaměstnanců třetím subjektům (nelegální dočasné přidělování zaměstnanců k výkonu práce k jinému zaměstnavateli za komerčním účelem); dočasné přidělování zaměstnanců zásadně, tj. až na určité stanovené výjimky, podléhá povolovací povinnosti, dočasné přidělování zaměstnanců k výkonu práce u stavebních firem je zásadně zakázané.

Zde uvedené povinnosti a podmínky, jejichž kontrola spadá do kompetence celní správy, přitom nevyplývají ze zákona o boji proti práci načerno (SchwarzArbG), nýbrž z jiných právních předpisů, jako např. ze sociálního zákoníku SRN, ze zákona o daních z příjmů, ze živnostenského řádu, ze zákona o pobytu cizinců, zákona o minimální mzdě, zákona o vysílání pracovníků nebo zákona o dočasném přidělování zaměstnanců na komerčním základě.

Kde mohu nahlásit práci načerno?

Jako kontaktní subjekt pro boj proti práci načerno a nelegálnímu zaměstnávání je vám k dispozici tzv. útvar finanční kontroly práce načerno (Finanzkontrolle Schwarzarbeit) příslušného hlavního celního úřadu (Hauptzollamt). Máš-li podezření na možnou práci načerno, můžeš na to uvedený útvar upozornit písemně nebo telefonicky. Na tvoje jméno i tvoje údaje se zásadně vztahují ustanovení o ochraně osobních údajů, takže tvoje osobní údaje nesmějí být postoupeny dále nepovoláným osobám. Na možné podezření lze samozřejmě upozornit také anonymně. Boj proti práci načerno a ilegálnímu zaměstnávání vyžaduje podporu i různých jiných úřadů. Následující úřady a instituce jsou vázány ke spolupráci – finanční úřady, Spolkový úřad pro logistiku a mobilitu (BALM), Spolkový úřad práce, zdravotní pojišťovny, nositel důchodového pojištění, profesní sdružení, živnostenské úřady, sociální úřady, úřady podléhající zákonu o podpoře žadatelů o azyl, cizinecké úřady, spolkový telekomunikační úřad, policejní orgány jednotlivých spolkových zemí, úřady ochrany práce, právní úřady.

Co kontroluje celní správa?

Pracovníci celního útvaru pro kontrolu práce načerno kontrolují mimo jiné, zdali

- zaměstnavatel správně přihlásil své zaměstnance k sociálnímu pojištění (vč. zdravotního pojištění),
- nejsou neoprávněně pobírány sociální dávky, jako například podpora v nezaměstnanosti a základní dávka sociálního zabezpečení,
- byla správně vydána potvrzení o zaměstnání nebo potvrzení o vedlejším příjmu,
- cizinci nevykonávající výdělečnou činnost bez potřebného povolení,
- zahraniční zaměstnanci nejsou zaměstnáváni za nepříznivějších pracovních podmínek než obdobní tuzemští zaměstnanci
- jsou dodržovány pracovní podmínky, jako např. vyplácení minimální mzdy podle zákona o minimální mzdě (MiLoG) a odvětvové minimální mzdy podle zákona o vysílání pracovníků (AEntG) nebo zdali jsou dodržovány minimální limity mezd podle zákona o dočasném přidělování zaměstnanců k výkonu práce k jinému zaměstnavateli (AÜG),
- jsou dány skutečnosti nasvědčující tomu, že si osoby povinné k dani neplní své daňové povinnosti vyplývající z poskytování služeb nebo dodávek díla, jako např. odvádění daně ze mzdy nebo daně z obratu.

Celní správa přitom provádí kontroly bez předchozího oznámení a nezávisle na konkrétním podezření a prověřuje také minulé období.

Doklady, které jsou zaměstnanci i osoby samostatně výdělečně činné povinni předložit:

- občanský průkaz, cestovní pas nebo náhradní dokument,
- u cizinců: cestovní pas, náhradní pas, náhradní doklad totožnosti, povolení k pobytu, vízum k pobytu za účelem strpění pobytu na území SRN, prozatímní povolení k pobytu pro žadatele o azyl.

Zaměstnavatel je povinen upozornit své zaměstnance prokazatelně a písemně na jejich povinnost mít u sebe občanský průkaz, cestovní pas, náhradní pas nebo náhradní doklad totožnosti a při kontrole doklad totožnosti také předložit. Toto písemné upozornění zaměstnavatel uchovává po dobu poskytování služeb nebo zhotovení díla a na žádost jej také předloží.

Porušování ustanovení o minimální mzdě?

Celní správa je příslušná pouze pro stíhání případů porušování předpisů o minimálních mzdách zaměstnavatelem. Svoje nároky vůči zaměstnavateli na úhradu minimální mzdy musíš prosadit cestou občanskoprávního sporu. Pokud zaměstnavatel nevyplácí zákonnou minimální mzdu, nedodrží kolektivní smlouvy nebo porušuje odvětvová pravidla (např. v oblasti péče nebo agenturní práce), můžeš se obrátit na pracovní soud a domáhat se svých pracovních podmínek a mzdy. Zákony jako zákon o minimální mzdě (MiLoG), zákon o vysílání zaměstnanců (AEntG) nebo zákon o dočasném zaměstnávání (AÜG) slouží k zajištění těchto minimálních standardů. Za tímto účelem může podat žalobu k pracovnímu soudu. Byl-li zaměstnavatel pověřen

jakožto dodavatel/zhotovitel ve smyslu § 13 MiLoG nebo § 14 AEntG jiným podnikatelem (zadavatelem, resp. objednatelem) poskytnutím služeb nebo zhotovením díla, mohou zaměstnanci uplatnit svá práva u německých pracovních soudů také vůči zadavateli/objectnateli na základě jeho zákonem stanovené odpovědnosti coby ručitele za minimální mzdu pracovníků zaměstnaných jiným zaměstnavatelem. Možnost podat žalobu se nevztahuje jen na německé zaměstnance. Také zaměstnanci, kteří byli do Německa vysláni, mohou k německým pracovním soudům podat žalobu na poskytnutí pracovních podmínek stanovených kolektivní smlouvou podle zákona o vysílání pracovníků (AEntG) nebo zákonem stanovených pracovních podmínek podle zákona o minimální mzdě (MiLoG), a to nejen na svého zaměstnavatele, jenž má sídlo v zahraničí, nýbrž také na jeho zadavatele, resp. objednatele. Žaloba je však přípustná pouze na období, v němž zaměstnanec vykonával práci na území Německa.

Více informací na téma práce načerno a nelegálního zaměstnávání najdeš na adrese **www.zoll.de**.

Další informace, kontakty a konzultační hodiny najdeš na naší webové stránce **www.babs-online.eu**.

Upozornění o vyloučení odpovědnosti:

Tato publikace obsahuje všeobecné informace sloužící k orientaci. Není možné převzít odpovědnost za správnost všech obsažených údajů, ani z nich odvodit jakékoliv právní nároky.

Vydavatel:

IGR ELAN e.V. – Beratungsstelle für ausländische Beschäftigte
in Sachsen (BABS)

Schützenplatz 14, 01067 Dresden

Tel. +49 351 8509 2730

info@babs-online.eu

www.babs-online.eu

Stav: Květen 2026

Úprava/Sazba: Ö GRAFIK agentur für marketing und design

www.babs-online.eu

Poradenství

Diese Maßnahme wird mitfinanziert mit
Steuermitteln auf Grundlage des vom
Sächsischen Landtag beschlossenen Haushaltes.

